

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
nr. 30.
Manscrisuri nu se pri-
mesc.
INSEDATE
la Administrația în
Brașov și la următoarele
ADURILE de ANUNȚURI:
la N. Dukas Nachf.,
Agentul & Emeric Los-
Schalok, A. Op-
Anton Oppelk.
la A. V. Gold-
Ekstein Bernat, Iuliu
(VII Erzsébet-kört).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
pe o coloană pe o săptămână
pentru o publicare. —
mai dese după tari-
și învoială. — RECLAME pe
o săptămână 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXV.

„GAZETA” ieșe în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 A. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrația, Piața nr. 30.
Tergul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă. Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 corone. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 106.

Brașov, Luni-Marti 14 (27) Mai.

1902.

Stări școlare în Sălagiu*).

I.

Amortela generală, care, venind în centrul dieceșii, cuprinde tot un mult loc, începe a copleși și Sălagiul.

Oportunismul, lăcomia, nepăsarea față de interesele publice și discordia, aceste simptome triste se văd pe față aproape la toate ocaziunile și pe toate terenele vieții publice și la noi.

În cele naționale începe a se vedea oportunismul. Cei-ce pricep puțin din lucru, n'au cugetat loc asupra lui, n'au cetit și n'au avut studii politice, strigă mai tare...

În trebile bisericesci a ajuns „poporul de rând” pe de-a-ntregul.

Absolutismul introdus după normele bisericești în biserica noastră unită, denegă inteligenței mirene influența legală și sănătoasă asupra școlilor bisericesci. Poporul având o părere de ea în diferențele sale cu școlile, și-o acuiră, și-o esercă în mod brutal și cu rezultat sigur, amestecând cu trecerea la „neunire”.

Mai rău stă treaba cu școlile elementare.

Învățătorii cei bătrâni cu calificare bună din preparandia dela Sălagiu, parte au murit, parte s'au pensionat, parte sunt în ajun a se pensiona. Noi învățători — calificați — avem puțin. Dintre acești învățători, pe cei mai desteri îi apucă sălă și ei se duc pe motiv, că pe lângă stările noastre școlare nu trăiesc, ci numai necăjesc; plată puțică, solvită neregulat, recunoștință mai puțină pentru zel și lucru conștient atât materialmente, cât moralmente; în cele mai multe cazuri și locuri nici răsplată, nici înaltare.

Ce mirare, dér, că în cele mai multe stațiuni învățătoresci aflăm învățători interimali, „puși”, fără de nici o calificare, ba lipsiți chiar de cunoștințele elementare: în un loc un fost mormar de 40—45 ani, care învață rugăciunile, căci el nu știe nici el; în alt loc un copil, care a absolvat clasa I gimnazială; în altul o fetiță absolventă a claselor școlii elementare; în alte locuri fetițe absolvente de școlile elementare superioare, cari se pregătesc privatim la preparandie.

Cu asemenea puteri didactice pe lângă totală noastră desorganizație școlară nu te poți aștepta la alt rezultat în învățământul popular, decât la un regres din an în an mai rău.

Cum-că stările noastre școlare în Sălagiu în loc de îmbunătățire și înaltare dau îndărăt, este de vină în mare parte și publicul nostru inteligent, căci poporul în astă privință aproape nu numără, cel puțin nu e

chiămat, nici capabil a da direcțiune.

Inteligența noastră dela sate nu pune mai nici un pond pe școlă din sat; o consideră de bună numai pentru cei „proști”. Ei inși-și își duc copilașii gingași, chiar și la elementele cunoștințelor, departe dela sine, la orașe, între străini, unde învață pe bani scumpi de-odată cu cunoștințele elementare și o limbă străină, prin urmare și greu și rău.

Aici apoi se face tot pentru înstrăinarea lor de cătră némul, dătinile și limba lor cât voluntar, cât involuntar, fiind acesta spiritul timpului, ba și instinctul străinului în toate timpurile și la toate némurile.

N'ar fi ore mai cu scop, atât pentru marele interes al învățământului popular român, cât și pentru inși-și cei interesați, a se îngriji din răspuțeră, ca în sat să fie tot-deună învățător în totă privința destoinic, a-și da copilașii pentru învățământul elementar la el, acolo în localitate, a-i avé tot înaintea ochilor, a nu spesa bani grei cu ei, a-i deștepta în limba lor maternă în modul cel mai firesc și mai ușor, și a-i feri de rău influință a străinului.

În loc de acésta cei ce compun inteligența noastră dela sate implu școlile elementare din Șimleu cu copiii lor și mai ales cu fetițele lor inundă școlă elementară a călugărițelor.

Delegațiunea ungară a ținut alaltăeră ședință plenară și a desbătut budgetul ministeriului de externe. La interpelările lui Rakovsky, șeful de secție Mérey Kajetan a răspuns, în numele ministeriului de externe, că ministrul nu se pôte pronunța asupra întelnirii lui Bülow și Prinetti în Veneția; tratatul despre tripla alianță nu se pôte publica, fiind-că statele interesate s'au înțeles să nu-l publice, și în fine, monarhia austro-ungară nu s'a înțeles cu Italia ca să ocupe Albania, ci dimpotrivă, să se susțină acolo status quo.

La dezbateră a produs senzație acea parte din vorbirea lui Hodossy Imre, în care a lansat cestiunea emblemelor în reprezentanța esternă. Hodossy combate părerea lui Goluchowski, după care cestiunea emblemei comune are să se rezolve numai de aici înainte, și a provocat pe Goluchowski să nu lase a-se storce numai cu forța ori-ce pas legal, ci să facă de sine tot ce e necesar pentru menținerea reală, dréptă și sinceră a pactului din 1867. — Ministru-președinte Szell a apărat tripla alianță față cu atacurile, ce s'au îndreptat contra ei. În cestiunea emblemei, nu primesc părerile lui Hodossy. Și Szell e de părere, că cestiunea acésta are să se rezolve numai de aici înainte. Trebuie aflată o emblemă, care să exprime ideea comuniunii. În emblema acésta însă Ungaria nu pôte fi prezentată separat, ci numai monarhia, care înafară e unitară.

Revisiunea legii instrucției?

Știrea acésta d-l Halász Ferencz, consilier de secție în ministeriul instrucțiunii publice, a scos de sub tipar o carte despre instrucția primară a Ungariei. Cartea

acésta este foarte viu comentată actualmente de totă presa maghiară. Tabloul statistic, ce îl presentă ochilor d-l Halász, nu este de loc favorabil concepției lor despre „statul național maghiar unitar”.

„Este înspăimântătoare — țice „E-s” — starea actuală, care tolerează existența a 3218 (24.09%) școle primare nemaghiare, pe lângă 2989 (22.38%) paritetice, și față cu acéstea numai 7150 (53%) maghiare”. De aceea diarul kosuthist face singur concluzia, care de alt-fel rezultă în „mod natural” din constatările lui Halász, că trebuie revisuită legea instrucției și toate legile, cari făceau posibilă până acuma existența acelor instituite, în cari se creșeau „dușmanii statului”. „E-s” e supărat foc mai ales pe protopopii și preoții români, cari își lasă mai bucuroși învățătorii să móră de fôme, decât să primescă ajutorul de stat și prin acésta să se oblige la învățarea limbei maghiare.

Un alt diar unguresc este înspăimântat de mórte, vedând din statistica consilierului, că în imediata apropiere a capitalei, limba maghiară este așa de puțin răspândită. Așa în B. Megyer între 2029 locuitori nemți numai 792 știu unguresc, în D. Bogdány dintre 3221 Nemți numai 1641 știu unguresc, în Pilis-Szt.-Kereszt din 1049 Slovaci numai 276 etc. etc.

Este desolant pentru aderenții lui Banffy et Cons. acest tablou!

Prinetti despre tripla alianță.

În cursul discuțiunii generale a budgetului ministeriului afacerilor străine al Italiei, ministrului de externe Prinetti a făcut declarațiunii despre tripla alianță. Mai întâiu el a spus, că cu privire la fruntariile orientale ale Tripolisului, guvernul a primit din partea Angliei asigurări identice cu cele primite din partea Franciei relativ la fruntariile occidentale ale aceluiași teritoriu. În cât privește menținerea statului quo în Albania, Italia și Austro-Ungaria sunt de acord. Prinetti a confirmat apoi declarațiunile contelui Goluchowski privitoare la reînnoirea triplei alianțe. Grație triplei alianțe, a țice d-l Prinetti, Italia pôte fi sigură, că nici o combinațiune nu pôte avé loc fără scirea Italiei, séu în detrimentul ei în Balcani. El a mai adaus, că nu există nici o convențiune séu potocol adițional, care să aibă un caracter agresiv pentru Franția.

Toasturi franco ruse.

La dejunul dat Vineri pe bordul vasului francez „Moncalm”, președintele Loubet a ridicat un toast, în care a mulțumit Suveranilor Rusiei, că au mers pe bastiment, făcând ast-fel o imensă onóre marinei franceze. A relevat bucuria marinarilor franceși, cari s'au înfrățit cu Rușii, ca și națiunile rusă și francesă. Franția, țice Loubet, va rămâne firm credincioasă alianței. — Țarul a răspuns, arătându-și mulțumirea, că se află din nou între marinarii franceși și că aflându-se pe bordul bastimentului franceș, se află par-că în Franția. Mulțumesc de visita Francesilor și-i rógă să ducă Franciei, „nedespărțita noastră amică și aliată credincioasă”, sentimentele adâncii simpatii și cele mai bune urări.

Dela serbările din Bucuresci.

Ca întregire la raportul, ce l'am publicat în numărul precedent despre înălțătorele serbări dela 10 Mai în Bucuresci, mai adaugăm următoarele:

Defilarea.

După predarea nouelor drapele, la care act a asistat și micul principe Carol, urmărind cu atențiune încordată tot ce se petrecea, cortegiul s'a format din nou: nouele drapele se reîntorc la corpurile lor respective, ér cele vechi iau loc în fruntea cortegiului. Regele încalcă și trece pe dinaintea frontului veteranilor, cărora le adresază cuvinte binevoitoare.

Dela altarul militar, cortegiul se formă, pornind în frunte trăsura regală în care luaseră loc Regina și principesa Maria cu micii principi: Carol, Elisabeta și Maria. În urma trăsuri erau purtate cele 43 de drapele vechi, M. S. Regele călare în fruntea unui numeros și strălucit stat-major. Regina, principesa Maria și micii principii au mers în trăsura deschisă până aproape de monetărie, cu totă plóia măruntă ce cădea; aci, începând plóia torrențială, landoul a fost închis.

Când a apărut cortegiul, la vederea familiei regale mulțimea isbucni în urale, cari abia s'au potolit după-ce steagurile s'au oprit lângă chioscul regal alături de Rege. O minunată impresie a făcut vederea pentru întâia-óră în public a principelui Carol îmbrăcat în uniformă școlii fiilor de militari. La ivirea fie-cărui drapel, principelui Carol îl fixa salutând.

Regina și principesa Maria au stat tot timpul în picior, având în mijlocul lor pe principele Carol. Abia spre sfârșitul defilării, Regina a stat jos și a luat pe principele Carol în brațe, căutând a-l învélui și a-l încălzi.

Principele moștenitor Ferdinand se afla în fruntea divisiunii a IV-a și cu totă plóia, ce urma să cadă, el refusă a lua măcar o manta pe umeri. Generalii, atașaii militari străini stau neclintii pe loc.

Atitudinea soldaților a fost de admirat. Deși din zorile țilei soldații stăteau sub încordare, totuși între órele 1 și 2 ei defilează în mijlocul potopului de sus cu vigóre și prestanță uimitore.

După defilare, Regina, principesa Maria și micii principii s'au reîntors cu trăsura la palat, ér Regele și principele Ferdinand au continuat tot drumul până la curtea Palatului. Aici Regele a presadat înălțătorele solemnitate a depunerii vechilor drapele în sala tronului.

Batalionul „Regina Elisabeta”. Din incidentul serbării jubileului independenței, Regele a decis, ca batalionul 2 de vânători, care după o luptă crâncenă a intrat în țiuva de 30 Aug. 1877 în reduta Grivița, să pórte numele „Regina Elisabeta”.

„Spitalul militar Regina Elisabeta”. În amintirea ostenelelor depuse de M. S. Regina în alinarea suferințelor răniților și bolnavilor în războiul de independență, Regele a dispus, ca spitalul militar central să pórte numele de „Spitalul militar Regina Elisabeta”.

Principele Carol a fost înscris tot din ordin regal, pe țiuva de 10 Mai, în cadrele școlii fiilor de militari din Iași.

* Publicăm la loc de frunte importantul articol de mai sus, ce-l primim dela un bărbat din Sălagiu asupra stării învățământului în acel ținut. — Red.

Bursa de Bucuresti

din 22 Maiu. 1902

Table with columns: Valori, Do. banda, Scad. cup., Cu ban gata. Lists various financial instruments and their values.

Scompturi:

Table with columns: Banca, Valori, Do. banda, Scad. cup., Cu ban gata. Lists bank discounts and their rates.

Tergul de rimatori din Steinbruch.

Starea rimatorilor a fost la 21 Maiu n. de 43,701 capete, la 22 Maiu au intrat 904 capete si au esit 672 capete, ramânend la 23 Maiu n. un numar de 43,933 capete.

Se noteza marfa ungerescă: veche grea dela 100—103 fil. tinera grea dela 108—110 fil., de mijloc dela 107—109 fil. usora dela 106—107 fil. — Serbescă: grea 108—109 fil., de mijloc 107—108 fil., usora 104—106 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 22 Mai. 1902.

Table with columns: Locul, Cump., Vând. Lists exchange rates for various locations like Basilica, Clary, etc.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Maiu 1902

Table with columns: Măsura seu, Calitatea, Valuta in. Lists grain prices for different types like Grâu cel mai frumos, etc.

Bursa de mărturi din Budapesta.

din 22 Maiu. 1902

Table with columns: Săminte, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogram. Lists seed prices for various grain types.

Table with columns: Săminte vechi ori nouă, Soiul, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogram. Lists prices for old and new seeds.

Table with columns: Săminte vechi ori nouă, Soiul, Calitatea per Hect., Prețul per 100 chilogram. Lists prices for various seed types like Săcara, Orz, etc.

Table with columns: Producte div., Soiul, Cursul. Lists prices for various products like Săm. de trifoi, Ulei de rapita, etc.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la Eremias Nepoții.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Maiu n. 1902

Table with columns: Instrumente, Valuta in. Lists exchange rates for various instruments like Renta ung. de aur, etc.

Table with columns: Actii de-ale Banței austr. de credit, Valuta in. Lists stock prices for various banks.

Cursul pieței Brașov.

a Din 25 Maiu n. 1902.

Table with columns: Instrumente, Valuta in. Lists market prices for various goods like Bancnot rom. Cump., etc.

AVIS.

Din cauza renovării prăvăliei vând toate mărfurile ce se află în mare asortiment de stoffe de haine pentru bărbați și dame, și Covore, pânzării, perdele, bluse, Jupone, Umbrele etc. etc. marfă de tot nouă, cu prețuri scăzute.

! Numai timp scurt!

Se nu întârzie nimeni de a profita de această favorabilă ocașe.

Hans Fieles.

Strada Vămei nr. 13.

Sz. 2.16—1902.

kvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

Table with columns: Lot number, Price. Lists auction results for various lots.

Összesen 1248 krt.

ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeite, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902 évi Junius hó 17-ik napján délelőtt 9 órakor Gridin megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminis-teri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánat-pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerű el-mervénynt átszoigáltatni.

Fogaras, 1902 évi márczius hó 19 ik napján.

A. kir. járásbíróság mint tkönvvi hatóság.

Schupiter, kir. aljbíró.

(2-3.)

ANUNCIURI

(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. In cazul pu-

șicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori. Adm. istr. Gazetei Trans-

Advertisement for the XXII Lottery of the State (Loteria de stat c. r.). Includes details about the prize of 200,000 crowns and the date of the draw.